

TS.400/4/19-20

PAŃSTWOWA
WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA
IM. JANA GRODKA W SANOKU
ul. Mickiewicza 21, 38-500 Sanok

PROGRAM STUDIÓW PIERWSZEGO STOPNIA OD ROKU AKADEMICKIEGO 2019/2020

KIERUNEK: EKONOMIA

SPECJALNOŚĆ: ---- (BEZ SPECJALNOŚCI)
SPECJALNOŚĆ: EKONOMIKA I ORGANIZACJA HANDLU
SPECJALNOŚĆ: RACHUNKOWOŚĆ I PODATKI

zatwierdzenie: Uchwała Senatu 1/I/14

zmiany: Uchwała Senatu 56/IX/14

Specjalność wprowadzono: Uchwała Senatu 22/IV/15

zmiany: Uchwała Senatu 23/IV/15

zmiany: Uchwała Senatu 101/XII/16

Specjalność wprowadzono: Uchwała Senatu 28/V/17

Zmiany: Uchwała Senatu 30/V/17

Zmiany: Uchwała Senatu 43/IX/18

Zmiany: Uchwała Senatu 24/V/19

1. Charakterystyka podstawowa prowadzonych studiów

INSTYTUT: SPOŁECZNO-ARTYSTYCZNY

ZAKŁAD: EKONOMII

Nazwa kierunku studiów: ekonomia

**Nazwa specjalności kształcenia: (bez specjalności)
ekonomika i organizacja handlu
rachunkowość i podatki**

Poziom kształcenia: *studia pierwszego stopnia*

Profil kształcenia: *praktyczny*

Formy studiów: *stacjonarna/niestacjonarna*

Tytuł zawodowy: *licencjat*

2. Charakterystyka opisowa programu studiów

I. Koncepcja kształcenia w nawiązaniu do misji uczelni i strategii rozwoju:

Kierunek wpisuje się w misję PWSZ w Sanoku, oferując kształcenie dopasowane do potrzeb rynku pracy w regionie, jak również wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu poprzez działalność dydaktyczną, naukową i organizacyjną.

Przygotowany plan i program kształcenia oraz założone efekty kształcenia są wynikiem:

- analizy dotychczasowych programów studiów;
- konsultacji z absolwentami i studentami;
- zindywidualizowanej analizy losów absolwentów;
- konsultacji zewnętrznych z potencjalnymi pracodawcami.

Dzięki takiemu doborowi współtwórców przygotowanego programu kształcenia realizowane są strategiczne cele uczelni, takie jak: dostosowanie programów kształcenia do zapotrzebowania lokalnego i regionalnego rynku pracy, zaangażowanie pracowników, studentów i interesariuszy zewnętrznych w tworzenie programów kształcenia, współpraca z lokalnymi i regionalnymi przedsiębiorstwami i instytucjami administracji publicznej oraz z podmiotami z sektora pozarządowego, a także pracodawcami.

Efekty kształcenia dla kierunku ekonomia zostały zdefiniowane w taki sposób, aby zapewnić ich osiągnięcie zarówno przez studentów studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Zatem poprzez realizację przedstawionych planów i programów kształcenia na kierunku ekonomia Uczelnia zapewnia uzyskanie takich samych efektów kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

Uzyskanie jednakowych efektów kształcenia na studiach prowadzonych w obu formach studiów gwarantuje założona w planach i programach kształcenia łączna liczba godzin pracy, znajdująca odzwierciedlenie w punktach ECTS. Liczba punktów ECTS w obu formach studiów wynosi 180 ECTS i jest odzwierciedleniem jednakowego nakładu pracy studenta. Ponadto plan i program kształcenia dla obu form studiów uwzględnia realizację takich samych przedmiotów oraz praktyk.

W przypadku praktyk zawodowych założone efekty kształcenia są dostosowane do minimalnych koniecznych osiągnięć studenta zdobywanych podczas zajęć realizowanych zarówno w formie studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych.

II. Charakterystyka profilu kandydata (zasady rekrutacji, wymagane dokumenty):

Do postępowania rekrutacyjnego zostaje dopuszczona osoba, która:

- posiada świadectwo dojrzałości,
- złożyła wszystkie wymagane dokumenty w terminie wyznaczonym na ich złożenie,
- dokonała opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia ustalonej przez Rektora.

Postępowanie kwalifikacyjne prowadzone jest w formie konkursu świadectw. Podstawę zakwalifikowania do przyjęcia kandydata na I rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych stanowią wyniki uzyskanych przez kandydata ocen/wyników procentowych na świadectwie dojrzałości lub świadectwie ukończenia szkoły z trzech przedmiotów: matematyka, język obcy oraz do wyboru: geografia, historia.

III. Charakterystyka profilu absolwenta (możliwości zatrudnienia oraz kontynuacji kształcenia)

Celem kształcenia na kierunku *ekonomia* jest przygotowanie kadry do wykonywania zawodu ekonomisty oraz utworzenie możliwości kształcenia na odpowiednim poziomie teoretycznym i praktycznym. Trwające 3 lata studia pozwalają na zdobycie szerokiej wiedzy z zakresu teoretycznych podstaw mikroekonomii i makroekonomii, narzędzi, szczególnie matematycznych (analiza matematyczna, statystyka, ekonometria), stanowiących bazę zawodowego warsztatu ekonomisty, empirycznych zastosowań analizy ekonomicznej i wiedzy z innych dziedzin, potrzebnych w pracy zawodowej ekonomisty (podstawy informatyki, rachunkowość), jak również z innych dyscyplin społecznych, pozwalających zrozumieć społeczny kontekst funkcjonowania gospodarki (socjologia, zarządzanie, historia myśli ekonomicznej). Ponadto studenci nabywają wiedzę o wielu innych zagadnieniach, co pozwoli im na bardziej świadomy wybór kierunku studiów II stopnia, a osobom chcącym zakończyć naukę na poziomie licencjackim ułatwi dostosowanie się do potrzeb rynku pracy. Wiedza ekonomiczna, którą nabywa absolwent tego kierunku, w ramach przedmiotów jest uzupełniana o umiejętności praktyczne nabywane w trakcie obowiązkowych studenckich praktyk zawodowych.

Kończąc studia na poziomie licencjackim absolwenci są w pełni przygotowani do wykorzystywania wiedzy ekonomicznej w zastosowaniach praktycznych – przede wszystkim wykonywania analiz ekonomicznych opartych na solidnej wiedzy ekonomicznej, umiejętnościach stosowania nowoczesnych metod analitycznych i narzędzi. Te cechy pozwalają podjąć pracę na stanowiskach przeznaczonych dla ekonomistów i dla przedstawicieli pokrewnych zawodów w każdym sektorze i dziale gospodarki.

Absolwenci dysponują umiejętnościami warsztatowymi, takimi jak: gromadzenie i prezentowanie danych lub redagowanie tekstów o charakterze naukowym i analitycznym, korzystanie z technik informatycznych. Władają również językami obcymi, co umożliwi im pracę z materiałami i w środowisku międzynarodowym.

Absolwent kierunku *ekonomia* otrzymuje gruntowną wiedzę obejmującą między innymi:

- ogólną wiedzę o miejscu ekonomii w systemie nauk społecznych oraz jej powiązaniach z innymi dziedzinami naukowymi,
- teorie ekonomiczne i pojęcia stosowane w naukach ekonomicznych,
- wiedzę z zakresu gospodarki rynkowej, przebiegu procesów globalizacji i integracji,
- wiedzę na temat powiązań pomiędzy podmiotami, instytucjami państwowymi działającymi w przestrzeni gospodarczej kraju oraz rozumie decyzje uczestników rynku jako podmiotów działających w strukturach społeczno-gospodarczych,
- znajomość metod statystycznych, technik i narzędzi pozyskiwania danych niezbędnych w celu opisywania struktur społecznych i procesów zachodzących pomiędzy nimi,
- znajomość zasad rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych w przedsiębiorstwach, a także narzędzi i metod stosowanych w analizie ekonometrycznej,
- wiedzę dotyczącą podstawowych norm społecznych oraz reguł warunkujących funkcjonowanie podmiotów gospodarczych,
- istotę przedsiębiorczości oraz podstawowych zasad tworzenia i rozwoju indywidualnych form przedsiębiorczości.

Ponadto absolwent w wyniku procesu kształcenia nabędzie umiejętności między innymi w zakresie:

- obserwowania i interpretowania zjawisk ekonomicznych zachodzących w gospodarce oraz dokonywania stosownych ocen,
- dostrzegania zmian w gospodarce oraz wykorzystywania zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym,
- posługiwania się technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi wykorzystywanymi w prowadzeniu działalności gospodarczej,
- podejmowania decyzji ekonomicznych w oparciu o analizę informacji pozyskanych od podmiotów gospodarczych oraz rynku
- dobierania metod statystycznych i technik analizy ekonomicznej do konkretnych problemów decyzyjnych w przedsiębiorstwie i instytucjach społecznych,
- prognozowania procesów i zjawisk społecznych oraz właściwego wykorzystania metod analizy ekonomicznej do oceny działalności podmiotów gospodarczych,
- posługiwania się przepisami prawa z zakresu działalności gospodarczej,
- analizowania procesów zachodzących w przedsiębiorstwie ze względu na ich skutki społeczne, ekonomiczne, prawne, etyczne oraz środowiskowe,
- organizowania pracy własnej i grupy,
- oceniania sposobów zmniejszania ryzyka gospodarczego,
- wykonywania raportów zamierzeń i efektów zaplanowania działań gospodarczych,
- posługiwania się językiem obcym w zakresie ekonomii.

Absolwent kierunku ekonomia będzie posiadał szereg kompetencji społecznych w zakresie:

- rozumienia potrzeby stałego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych,
- wyznaczania kierunku własnego kształcenia,
- prawidłowej oceny ryzyka związanego z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej,

- uczestniczenia w opracowaniu projektów gospodarczych oraz myślenia w sposób przedsiębiorczy.

Efekty kształcenia gwarantują absolwentowi posiadanie wiedzy, umiejętności oraz rozwinięcie kompetencji społecznych w stopniu zapewniającym wywiązywanie się z obowiązków w branżach związanych z ekonomią, polityką gospodarczą, polityką społeczną, sektorem finansowym bądź prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.

Absolwenci kierunku ekonomia mogą podjąć pracę na stanowiskach specjalistycznych, operacyjnych bądź pomocniczych w różnego rodzaju przedsiębiorstwach, instytucjach administracji publicznej, organizacjach pozarządowych, a także będą posiadali wiedzę i umiejętności niezbędne do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Z pewnością odnajdą się między innymi w takich zawodach jak: menadżer, bankowiec, analityk finansowy, doradca ubezpieczeniowy, przedstawiciel handlowy czy księgowy.

Wiele uwagi w trakcie studiów będzie poświęcone uwarunkowaniom rozwoju Podkarpacia i ziemi sanockiej. Ziemia sanocka to obszar atrakcyjny pod względem turystycznym, ważny ośrodek gospodarczy, geopolitycznie usytuowany w obszarze przygranicznym, na styku z Ukrainą i Słowacją.

Absolwent kierunku ekonomia uzyska kwalifikacje, które dadzą mu możliwość aktywnego udziału w życiu publicznym oraz zdolność efektywnego poruszania się na rynku pracy. Przewidziane są praktyki zawodowe, w trakcie których student będzie mógł poznać sposób funkcjonowania instytucji publicznych oraz organizacji politycznych i gospodarczych na poziomie lokalnym, regionalnym i międzyregionalnym. Studenci będą mieli też możliwość uczestniczenia w działalności naukowej uczelni, w konferencjach naukowych i różnych formach aktywności ukierunkowanej na poznanie teoretyczne i praktyczne funkcjonowania Sanoka oraz zjawisk zachodzących w regionie m.in. w polityce regionalnej, w kontaktach międzyregionalnych. Studenci zapoznają się także ze strategią rozwoju regionu.

Absolwent nabędzie ponadto:

- umiejętność posługiwania się językami obcymi (w tym regionalnymi) z zakresu problematyki ekonomicznej,
- przygotowanie praktyczne w trakcie praktyk w przedsiębiorstwach, jednostkach administracji samorządowej i innych organizacjach, w których realizowane są zadania związane z problematyką ekonomiczną.

Absolwent uzyska niezbędny zasób wiedzy umożliwiający kontynuowanie nauki na studiach drugiego stopnia z obszaru nauk społecznych.

Opis specjalności: Ekonomika i organizacja handlu

Działalność handlowa i sprzedaż jest podstawą różnorodnej działalności gospodarczej. Organizacja handlu i sprzedaży obejmuje procesy dotyczące planowania, organizowania i kontrolowania pracy zespołów handlowców, pozyskiwania i utrzymywania relacji z pośrednikami i konsumentami, logistyki zaopatrzenia i dystrybucji. Osoby związane z handlem i sprzedażą powinny posiadać kompetencje w zakresie rozpoznawania zachowań nabywców, przygotowania oferty, dystrybucji oraz komunikowania się z odbiorcami.

Celem specjalności jest kształcenie specjalistów – menadżerów, osób zarządzających zespołami sprzedażowymi, kierowników działów handlowych,

menadżerów sprzedaży, osób, które zatrudniają sprzedawców, osób prowadzących własną działalność gospodarczą. Studenci specjalności uzyskują umiejętności praktyczne związane z organizacją handlu i sprzedaży przedsiębiorstwa produkcyjnego, handlowego i usługowego.

Absolwenci wyposażeni są w wiedzę, umiejętności i kompetencje pozwalające na organizowanie handlu i sprzedaży, kierowanie procesami sprzedaży i nadzorowanie działu handlowego. Dysponują nowoczesną wiedzą na temat podstawowych procesów biznesowych, metod, technik i narzędzi wykorzystywanych w organizacji handlu i sprzedaży. Posiadają umiejętności rozpoznawania i definiowania problemów decyzyjnych i badawczych, określania potrzeb informacyjnych, analizy informacji marketingowej, rozpoznawania potrzeb nabywców, przygotowywania oferty, komunikowania się z odbiorcami. Posiadają umiejętności podejmowania decyzji w obszarze organizacji handlu i sprzedaży. Są przygotowani do kierowania i pracy w zespołach związanych z działalnością handlową przedsiębiorstwa. Mają świadomość znaczenia i umiejętność wykorzystywania własnej kreatywności i innowacyjnych rozwiązań dla zwiększenia efektywności handlu i sprzedaży.

Absolwenci tej specjalności znajdują głównie zatrudnienie na stanowiskach związanych z obrotem i sprzedażą towarów i usług w różnego typu przedsiębiorstwach oraz są przygotowani do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Mogą pełnić średnie i wyższe funkcje w przedsiębiorstwach w zakresie dystrybucji, kierowania działem sprzedaży, przygotowani są do pełnienia funkcji doradczych. Mogą również podejmować dalsze kierunkowe studia 2. stopnia lub podnosić kwalifikacje na studiach podyplomowych.

Przedmioty specjalizacyjne: marketing personalny, analiza rynku konkurencji, analiza satysfakcji konsumentów, ekonomika handlu, organizacja sprzedaży, logistyka zaopatrzenia, logistyka dystrybucji, zarządzanie jakością w handlu.

Opis specjalności: Rachunkowość i podatki

Prowadzona działalność komercyjna lub pożytku publicznego w dowolnej formie organizacyjno-prawnej nieodłącznie związana jest z obowiązkami wynikającymi zarówno z prawa bilansowego, jak i podatkowego. Nerozerwalnie ze sobą powiązane zagadnienia podatkowe oraz rachunkowe wymagają umiejętności rozpoznawania ewidencyjno-sprawozdawczych oraz podatkowych konsekwencji podejmowanych decyzji.

Studia na kierunku ekonomia w ramach specjalności rachunkowość i podatki stanowią ofertę odpowiadającą aktualnym potrzebom rynku pracy. W dziedzinie rachunkowości odnotowuje się w ostatnich latach dynamiczny rozwój, związany z aplikacją międzynarodowych standardów rachunkowości, obsługą finansowo-księgową funduszy unijnych, nowymi formami finansowania działalności jednostek samorządu terytorialnego, rozwojem rynków finansowych itp. Na liście opracowanej przez Centralny Instytut Ochrony Pracy znalazło się 100 zawodów, które mają "pozytywny trend rozwojowy" czyli zatrudnianych jest w nich coraz więcej osób. Wśród nich znalazły się między innymi: doradca inwestycyjny, doradca podatkowy, specjalista ds. finansów, specjalista ds. kredytów, specjalista ds. rachunkowości. W obecnych warunkach podatki mają nie tylko istotne znaczenie dla budżetu państwa ale także dla podatników, w szczególności będących przedsiębiorcami. W sytuacji zmieniających się przepisów prawnych, występuje duże zapotrzebowanie na tego typu specjalistów. Dobra znajomość

lokalnych i regionalnych uwarunkowań poparta wiedzą z zakresu obowiązującego prawa stanowi atut absolwentów tej specjalności.

Studenci specjalności zdobywają wiedzę z zakresu: rachunkowości i podatków podmiotów prowadzących działalność komercyjną oraz organizacji non-profit, przygotowania danych oraz sporządzania sprawozdań finansowych. Posiadają umiejętność ujmowania zjawisk gospodarczych w systemie rachunkowości z równoczesną analizą ich skutków w zakresie obciążeń publicznoprawnych. Zgłębiają różne formy rozliczeń publicznoprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów podatkowych i ich skutków dla funkcjonowania podmiotu gospodarczego. Poznają organizację systemu rachunkowości, między innymi korzystając z programów komputerowych, odtwarzając na zajęciach środowisko informatyczne typowego biura rachunkowego. Uczą się reguł kontroli wewnętrznej i badania sprawozdań finansowych. Posiadają specjalistyczną wiedzę i umiejętności praktyczne odnoszące się do audytu i kontroli wewnętrznej, rewizji finansowej, analizy i ewidencji podatkowej, organizacji i zasad funkcjonowania administracji podatkowej i kontroli skarbowej. Absolwenci posiadają świadomość odpowiedzialności zawodowej. W ramach specjalności student odbywa praktykę zawodową stanowiącą integralną część procesu kształcenia.

Praktyczny charakter specjalności gwarantuje przygotowanie absolwenta do pracy niemal w każdym typie przedsiębiorstw czy instytucji. Specjalność przeznaczona jest dla osób, które planują karierę zawodową w obszarach (na stanowiskach): prowadzenie własnego biura rachunkowego, samodzielny księgowy, główny księgowy, specjalista ds. księgowości, kontroler finansowy. Interesującym stanowiskiem pracy, na które będzie mógł aplikować absolwent jest analityk finansowy w dziale controllingu lub w banku. Studia na specjalności rachunkowość i podatki stanowią jednocześnie etap przygotowujący do ubiegania się, po zdobyciu doświadczenia praktycznego i zdaniu wymaganych egzaminów o uprawnienia biegłego rewidenta czy doradcy podatkowego.

Przedmioty specjalnościowe: podstawy bankowości, podatek dochodowy, podatki pośrednie, rachunkowość finansowa, podatki kosztowe, międzynarodowe standardy rachunkowe, programy informatyczne w rachunkowości, analiza sprawozdań finansowych, praktyka zawodowa w wymiarze 120 godz. w dziale rachunkowości wybranego przedsiębiorstwa, instytucji lub biurze rachunkowym.

IV. Przyporządkowanie kierunku do dziedzin/dyscyplin:

Dziedzina: nauki społeczne

Dyscyplina wiodąca: ekonomia i finanse (72,2% ECTS)

Dyscypliny wspomagające: nauki o zarządzaniu i jakości (27,8% ECTS)

V. Zakładane efekty uczenia się w odniesieniu do charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Wykaz zakładanych efektów uczenia się:

Kod składnika opisu	Opis kierunkowego efektu uczenia się
Wiedza: absolwent zna i rozumie	
EK-K_W01	Ma ogólną wiedzę o miejscu ekonomii w systemie nauk społecznych i jej powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi.
EK-K_W02	Zna podstawowe koncepcje teorii ekonomii i pojęcia stosowane w naukach ekonomicznych.
EK-K_W03	Ma podstawową wiedzę z zakresu gospodarki rynkowej, jej struktur, norm i reguł organizacyjnych oraz mechanizmów funkcjonowania.
EK-K_W04	Ma wiedzę na temat przebiegu procesów globalizacji, integracji, z uwzględnieniem integracji europejskiej.
EK-K_W05	Ma wiedzę na temat powiązań między podmiotami, instytucjami państwowymi działającymi w przestrzeni gospodarczej kraju oraz zna rządzące nimi prawidłowości.
EK-K_W06	Rozumie decyzje uczestników rynku jako podmiotów działających w strukturach społeczno-gospodarczych.
EK-K_W07	Zna zasady komunikowania społecznego.
EK-K_W08	Zna metody statystyczne, narzędzia i techniki pozyskiwania danych, w tym informatyczne, właściwe dla ekonomii w celu opisywania struktur społecznych oraz interpretowania procesów w nich i pomiędzy nimi zachodzących.
EK-K_W09	Zna podstawowe narzędzia analizy ekonometrycznej wspomagające podejmowanie decyzji ekonomicznych.
EK-K_W10	Zna zasady rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych w przedsiębiorstwach.
EK-K_W11	Ma podstawową wiedzę o metodach i narzędziach stosowanych w analizie ekonomiczno-finansowej oraz planowaniu.
EK-K_W12	Rozumie podstawowe normy społeczne i przepisy prawa regulujące funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i instytucji społecznych.
EK-K_W13	Ma wiedzę dotyczącą sposobu organizacji oraz reguł warunkujących funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i instytucji społecznych.
EK-K_W14	Charakteryzuje znaczenie wpływu produkcji i wzrostu gospodarczego na środowisko i zasoby naturalne.
EK-K_W15	Rozumie podstawowe zagadnienia z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego.
EK-K_W16	Zna istotę przedsiębiorczości oraz podstawowe zasady tworzenia i rozwoju indywidualnych form przedsiębiorczości wykorzystujące wiedzę z zakresu ekonomii.
Efekty specjalnościowe: ekonomika i organizacja handlu	
EK-K_W17	Definiuje i klasyfikuje podstawowe zagadnienia z zakresu analizy rynku, metod, technik i narzędzi badawczych, wymienia ich wady i zalety.
EK-K_W18	Zna metody, sposoby organizacji, procesy, systemy informatyczne, najnowsze trendy w obszarze logistyki zaopatrzenia i dystrybucji oraz ma wiedzę z zakresu procesu wdrażania i certyfikowania systemów zarządzania jakością w handlu.
Efekty specjalnościowe: rachunkowość i podatki	
EK-K_W19	Posiada znajomość aktów prawnych krajowych, Międzynarodowych Standardów Rachunkowości regulujących rachunkowość w jednostkach gospodarczych oraz zasady tworzenia prawidłowej polityki rachunkowości, zna zasady wyceny początkowej i bilansowej poszczególnych składników majątku i kapitału, posiada wiedzę o zasadach dokumentacji tych składników.
EK-K_W20	Wskazuje podstawy prawne oraz charakteryzuje konstrukcję poszczególnych podatków i opłat, określa obowiązki przedsiębiorstw w zakresie dokumentowania i rozliczania podatków, wskazuje zasady i sposób ujęcia rozliczeń podatkowych w księgach rachunkowych.
EK-K_W21	Zna pojęcie, cechy oraz funkcje systemu informatycznego rachunkowości, ma wiedzę na temat aspektów prawnych związanych z prowadzeniem ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera, wie jak przebiega cykl rachunkowości

	w programie finansowo-księgowym.
Umiejętności: absolwent potrafi	
EK-K_U01	Potrafi zaobserwować i prawidłowo interpretować zjawiska ekonomiczne zachodzące w gospodarce oraz dokonać oceny wyborów podmiotów gospodarczych.
EK-K_U02	Potrafi dostrzec zmiany w gospodarce oraz wykorzystywać zasady zrównoważonego rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym.
EK-K_U03	Potrafi zastosować nabytą wiedzę teoretyczną oraz pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk społeczno-gospodarczych z zakresu właściwego dla ekonomii.
EK-K_U04	Posługuje się technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi wykorzystywanymi w prowadzeniu działalności gospodarczej.
EK-K_U05	Podejmuje praktyczne decyzje ekonomiczne w oparciu o analizę informacji pozyskanej od podmiotów gospodarczych oraz z rynku.
EK-K_U06	Potrafi dobierać metody statystyczne i techniki analizy ekonomicznej do konkretnych problemów decyzyjnych w przedsiębiorstwie i instytucji społecznej.
EK-K_U07	Prognozuje procesy i zjawiska społeczne wykorzystując standardowe metody i narzędzia statystyczne.
EK-K_U08	Właściwie wykorzystuje metody analizy ekonomicznej do oceny działalności podmiotów gospodarczych.
EK-K_U09	Potrafi posługiwać się przepisami prawa z zakresu działalności gospodarczej.
EK-K_U10	Ocenia działania podmiotów gospodarczych ze względu na ich skutki społeczne, ekonomiczne, prawne, etyczne oraz środowiskowe.
EK-K_U11	Potrafi analizować procesy zachodzące w przedsiębiorstwie oraz ocenić społeczne i ekonomiczne skutki własnych decyzji gospodarczych.
EK-K_U12	Umie organizować pracę własną i grupy.
EK-K_U13	Analizuje sposoby zmniejszania ryzyka gospodarczego oraz dokonuje wyboru optymalnego w danych warunkach rozwiązania.
EK-K_U14	Posiada umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społecznych.
EK-K_U15	Rozróżnia struktury sektora finansowego i zachodzące w nim interakcje.
EK-K_U16	Potrafi zebrać dane oraz dokonać oceny funkcjonowania instytucji w skali lokalnej, krajowej i międzynarodowej.
EK-K_U17	Umie wykonać raport zamierzeń i efektów zaplanowanych działań gospodarczych.
EK-K_U18	Posiada umiejętność przygotowania prac pisemnych oraz wystąpień ustnych w języku polskim i języku obcym z zakresu ekonomii, dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych pojęć teoretycznych oraz innych źródeł.
EK-K_U19	Posługuje się językiem obcym w zakresie ekonomii, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
Efekty specjalnościowe: ekonomika i organizacja handlu	
EK-K_U20	Pozyskuje i analizuje dane dotyczące procesów rynkowych, projektuje proste zadania badawcze i proponuje sposoby ich realizacji.
EK-K_U21	Przeprowadza analizę asortymentów, klasyfikuje dostawców, sporządza harmonogramy planu zaopatrzenia i dystrybucji, analizuje procesy zaopatrzenia i dystrybucji, opracowuje dokumentację systemu zarządzania jakością w handlu.
Efekty specjalnościowe: rachunkowość i podatki	
EK-K_U22	Rozróżnia metody wyceny bilansowej poszczególnych aktywów i potrafi aktualizować ich wartość, umie wyceniać oraz ewidencjonować poszczególne aktywa, kapitały i zobowiązania oraz koszty i przychody, posiada umiejętność doboru właściwej metody wyceny i ewidencji składników bilansowych.
EK-K_U23	Analizuje przepisy prawne regulujące kwestie podatków i opłat, dokonuje wyboru formy opodatkowania i dobiera odpowiadające jej zasady opodatkowania, identyfikuje i ustala wysokość zobowiązań podatkowych występujących w działalności przedsiębiorstwa, przygotowuje deklaracje podatkowe.
EK-K_U24	Obsługuje program komputerowy w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz przygotowania niezbędnych raportów, posiada umiejętność naliczania wynagrodzeń,

	potrafi poprowadzić ewidencję środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, ma umiejętność prowadzenia uproszczonej rachunkowości.
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do	
EK-K_K01	Rozumie potrzebę stałego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych.
EK-K_K02	Potrafi współdziałać i pracować w grupie pełniąc rolę zarówno członka jak i lidera grupy oraz komunikować się z otoczeniem.
EK-K_K03	Określa priorytety w dążeniu do realizacji określonego przez siebie lub innych celu
EK-K_K04	Wyznacza kierunek własnego rozwoju zawodowego.
EK-K_K05	Prawidłowo ocenia ryzyko związane z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.
EK-K_K06	Uczestniczy w opracowywaniu projektów gospodarczych, uwzględniając aspekty prawne, ekonomiczne i polityczne.
EK-K_K07	Jest pozytywnie nastawiony do propozycji zmian oraz inicjuje je mając na celu rozwój własny i organizacji.
EK-K_K08	Myśli i działa w sposób przedsiębiorczy.
Efekty specjalnościowe: ekonomika i organizacja handlu	
EK-K_K09	Współpracuje w zespole, jest odpowiedzialny za wykonanie zadania, podaje własne rozstrzygnięcia problemu z uwzględnieniem różnorodnych skutków gospodarczych i społecznych.
EK-K_K10	Nabywa i ćwiczy kompetencje logicznego myślenia, analizy procesów związanych ze sprzedażą i handlem.
Efekty specjalnościowe: rachunkowość i podatki	
EK-K_K11	Potrafi brać odpowiedzialność za powierzone mu zadania z zakresu podstawowej ewidencji i wyceny bilansowej, ma świadomość znaczenia zachowywania się w sposób profesjonalny i etyczny oraz umiejętność aktywnego propagowania takich postaw.
EK-K_K12	Wykorzystuje wiedzę z zakresu podatków do kształtowania polityki podatkowej i bilansowej przedsiębiorstwa, rozumie konieczność ciągłego śledzenia zmian przepisów regulujących podatki i opłaty, identyfikuje następstwa niedopełnienia obowiązków podatkowych.
EK-K_K13	Rozumie konieczność przestrzegania norm, standardów i przepisów prawa regulujących funkcjonowanie systemu informatycznego rachunkowości.

a) Tabela zgodności* kierunkowych efektów uczenia się (EK-K) z charakterystyką drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji			Kierunkowy efekt uczenia się (EK-K) odpowiadający efektowi uczenia się zawartemu w charakterystykach drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 PRK
Kategoria opisowa – aspekty o podstawowym znaczeniu	Kod składnika opisu	Poziom 6	
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się - Wiedza: zna i rozumie			
Zakres i głębokość – kompletność perspektywy poznawczej i zależności	P6S_WG	w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem	EK-K_W01 EK-K_W02 EK-K_W03 EK-K_W04 EK-K_W05 EK-K_W08 EK-K_W09 EK-K_W10 EK-K_W11 EK-K_W17 EK-K_W19
Kontekst – uwarunkowania, skutki	P6S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji, podstawowe ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego, podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	EK-K_W06 EK-K_W07 EK-K_W12 EK-K_W13 EK-K_W14 EK-K_W15 EK-K_W16 EK-K_W18 EK-K_W20 EK-K_W21
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się - Umiejętności: potrafi			
Wykorzystanie wiedzy – rozwiązywane problemy i wykonywane zadania	P6S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: – właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, – dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno- -komunikacyjnych wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów	EK-K_U01 EK-K_U02 EK-K_U03 EK-K_U05 EK-K_U06 EK-K_U07 EK-K_U08 EK-K_U09 EK-K_U10 EK-K_U11 EK-K_U13 EK-K_U14 EK-K_U15 EK-K_U20 EK-K_U21 EK-K_U22 EK-K_U23 EK-K_U24
Komunikowanie się – odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie	P6S_UK	komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii, brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich, posługiwać się językiem obcym na poziomie B2	EK-K_U03 EK-K_U04 EK-K_U16 EK-K_U18 EK-K_U19

wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym		Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	
Organizacja pracy – planowanie i praca zespołowa	P6S_UO	planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym)	EK-K_U06 EK-K_U07 EK-K_U08 EK-K_U12
Uczenie się – planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób	P6S_UU	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	EK-K_U05 EK-K_U11 EK-K_U17
Kategoria charakterystyki efektów uczenia się – Kompetencje społeczne: jest gotów do			
Oceny – krytyczne podejście	P6S_KK	krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	EK-K_K01 EK-K_K04 EK-K_K05 EK-K_K12 EK-K_K13
Odpowiedzialność – wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego	P6S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego inicjowania działań na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	EK-K_K02 EK-K_K03 EK-K_K08 EK-K_K10 EK-K_K11
Rola zawodowa – niezależność i rozwój etosu	P6S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym: – przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, – dbałości o dorobek i tradycje zawodu	EK-K_K06 EK-K_K07 EK-K_K09

* UWAGA: ze sporządzonej tabeli musi wynikać, że efekty kierunkowe pokrywają wszystkie istotne komponenty zbioru efektów uczenia się zdefiniowanych dla kwalifikacji na odpowiednim poziomie. Niedopuszczalne jest zatem pozostawienie niewypełnionych wierszy w ostatniej kolumnie.

Objaśnienie oznaczeń stosowanych we wszystkich tabelach:

EK-K – kierunkowe efekty uczenia się

W (po podkreślniku) – kategoria wiedzy

U (po podkreślniku) – kategoria umiejętności

K (po podkreślniku) – kategoria kompetencji społecznych

numer efektu w obrębie danej kategorii, zapisany w postaci dwóch cyfr dziesiętnych (numery 1-9 są poprzedzone cyfrą 0).

3. Charakterystyka opisowa programu kształcenia

PROGRAM STUDIÓW

Forma studiów: *stacjonarna/niestacjonarna*

Nazwa kierunku studiów: **Ekonomia**

Nazwa specjalności kształcenia: **(bez specjalności)**
ekonomika i organizacja handlu
rachunkowość i podatki

Poziom kształcenia: **studia pierwszego stopnia**

Liczba semestrów i liczba punktów ECTS niezbędnych do uzyskania kwalifikacji:

Studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia o profilu praktycznym kończące się uzyskaniem tytułu: - licencjata

Liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia: 180 punktów ECTS

Liczba semestrów: 6 semestrów

Wymiar, zasady i forma odbywania praktyk:

Praktyki zawodowe studentów kierunku ekonomia to praktyki specjalistyczne, grupowe, krajowe, realizowane między innymi w:

- 1) Urzędzie Miasta w Sanoku,
- 2) Sanockich Zakładach Przemysłu Gumowego "Stomil Sanok" S.A. w Sanoku,
- 3) Podkarpackim Banku Spółdzielczym w Sanoku,
- 4) Podkarpackie Centrum Usługowo-Handlowym Partner Sp. z o.o. w Sanoku,
- 5) PGE Energia Odnawialna S.A. Oddział Zespół Elektrowni Wodnych Solina-Myczkowce w Solinie,
- 6) Przedsiębiorstwo Produkcyjne HERB Sp. z o.o. w Sanoku,
- 7) Wojskowy Zespół Wypoczynkowy „Jawor” w Solinie,
- 8) Urząd Gminy w Solinie z siedzibą w Polańczyku,
- 9) Starostwo Powiatowe w Sanoku.

Charakter ośrodka realizacji praktyk będzie umożliwiał osiągnięcie efektów przewidzianych dla modułu „praktyki zawodowe”. Praktyki odbywają się na terenie wymienionych wcześniej podmiotów i pod opieką ich pracowników (patronów praktyk).

Czas trwania praktyk na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych wynosi łącznie 24 tygodnie (960 godzin), w tym: 6 tygodni (240 godzin) realizowane w drugim semestrze, 6 tygodni (240 godzin) w trzecim semestrze, 6 tygodni (240 godzin) w czwartym semestrze, 6 tygodni (240 godzin) w piątym semestrze.

Praktyki będą zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić studentom zapoznanie się z pracą poszczególnych komórek zakładowych zarówno w przedsiębiorstwach jak i w jednostkach samorządu terytorialnego.

Warunkiem zaliczenia praktyk jest uzyskanie pozytywnej oceny i opinii od patrona praktyki (pracownika ośrodka praktyk zajmującego się studentem) oraz złożenie dokumentacji praktyki (indywidualnego dzienniczka praktyk) opiekunowi praktyk. Zaliczenia praktyk dokonuje koordynator praktyk w porozumieniu z opiekunem praktyk na podstawie dokumentacji praktyki i jej oceny przez patrona. Obowiązuje zaliczenie na ocenę. Szczegółowe zasady zaliczenia praktyk określone zostały w sylabusie przedmiotu.

Przewiduje się dokonanie kontroli nie mniej niż 10% liczby studentów odbywających praktyki w okresie jednego semestru. Kontroli na miejscu odbywania praktyk lub poprzez rozmowę telefoniczną dokonuje zakładowy opiekun praktyk studenckich lub nauczyciel

akademicki wskazany przez kierownika zakładu. Wyniki kontroli przedstawiane będą za pomocą notatki służbowej z kontroli odbywania praktyki.

Syntetyczna charakterystyka podmiotów, w których będą odbywały się praktyki dla studentów kierunku ekonomia:

Ad1. Urząd Miasta w Sanoku

Miasto Sanok jest jednostką samorządu terytorialnego posiadającą osobowość prawną, powołaną dla organizacji życia publicznego na swoim terytorium. Osoby, które stale zamieszkują na obszarze miasta Sanoka z mocy ustawy o samorządzie gminnym stanowią wspólnotę samorządową, realizując swoje zbiorowe cele lokalne za pośrednictwem organów Gminy, Rady Miasta i Burmistrza Miasta. Miasto Sanok obejmuje obszar o powierzchni 38 km. Podstawowymi celami Samorządu jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty mieszkańców, tworzenie warunków dla racjonalnego i harmonijnego rozwoju miasta oraz pełnego uczestnictwa obywateli w wykonaniu tych zadań w zakresie i formie określonej przepisami ustaw. Kierownikiem Urzędu Miasta jest Burmistrz, który kieruje Urzędem przy pomocy:

- 1) Zastępców Burmistrza,
- 2) Skarbnika Miasta,
- 3) Sekretarza Miasta,
- 4) Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego.

Urząd jest wyodrębnioną jednostką budżetową, której dochody i wydatki w całości objęte są budżetem Miasta. Miasto samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu. Budżet jest uchwalony na rok kalendarzowy. Burmistrz Miasta opracowuje projekt budżetu na następny rok budżetowy oraz zapewnia Komisji Finansowo-Gospodarczej Rady Miasta pełny dostęp do informacji o stanie prac nad budżetem.

Strukturę Urzędu tworzą wydziały oraz równorzędne komórki organizacyjne, a także samodzielne stanowiska pracy. W zależności od zakresu i charakteru zadań, w Urzędzie mogą być tworzone biura, zespoły. Struktura organizacyjna Urzędu obejmuje 15 wydziałów, 2 referaty oraz 1 samodzielne stanowisko. W chwili obecnej w Urzędzie Miasta Sanoka zatrudnionych jest 117 pracowników.

Ad2. Sanockie Zakłady Przemysłu Gumowego "Stomil Sanok" S.A. w Sanoku

Stomil Sanok S.A. (pełna nazwa: Sanockie Zakłady Przemysłu Gumowego "Stomil Sanok" S.A.) – zakład przemysłu gumowego w Sanoku. Firma posiada jedną z najdłuższych tradycji w Polsce. Pierwotnie fabryka została założona w 1932. Po II wojnie światowej fabryka została odbudowana i unowocześniona i zaistniała pod nazwą Zakłady Przemysłu Gumowego "Stomil", a po odbudowie od 1957 roku ponowną produkcję rozpoczęto w 1960. W 1978 zakłady rozbudowano, a tereny umiejscowiono po obu brzegach Sanu w mieście. Liczba odbiorców firmy wyniosła 734. Wzrosła także liczba zatrudnienia: w 1964 roku - 500 pracowników, w 1974 roku - 2100, w 1978 - ponad 5000 (obok Autosanu zatrudniającego wówczas 7000 osób, był to drugi największy pracodawca miasta). Od 28 stycznia 1997 roku spółka notowana jest na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Zakład produkuje: pasy klinowe dla przemysłu, pasy klinowe do zastosowań rolniczych, pasy klinowe do zastosowań motoryzacyjnych, uszczelnienia dla budownictwa, wyroby akcesoryjne dla motoryzacji, różnego rodzaju artykuły techniczne, gumowo-metalowe, gumowo-tkaninowe, gumowe, mieszanki gumowe.

W 2012 spółka zrealizowała sprzedaż netto w wysokości 648 mln zł i wypracowała 61,7 mln zysku netto. Łączna liczba osób zatrudnionych w ramach spółki w 2012 roku wynosiła 1777 osób.

Ad3. Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Sanoku

W roku 2001 minęła 130 rocznica założenia spółki pod nazwą Powiatowe Towarzystwo Zaliczkowe w Sanoku, protoplasty obecnego Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w Sanoku. Towarzystwo powstało w 1871 roku i jest zaliczane do najstarszych tego rodzaju instytucji kredytowych w Polsce. Działalność swoją spółka ta opierała o przepisy ustawy o spółdzielniach z dnia 9 kwietnia 1871r. Na temat działalności spółki w latach 1871-1903 r. nie zachowały się żadne dokumenty. Wiadomo jedynie, iż sanocka Spółdzielnia pomyślnie prosperowała do wybuchu I wojny światowej. W czasie działań wojennych w 1914-1918 cały jej dorobek został zniszczony. Jednak przetrwanie przez nią trzech bardzo ciężkich okresów, tj. pierwszej wojny światowej, dewaluacji waluty państwa zaborczego, dewaluacji marki polskiej wskazuje na to, że spółka ta pod względem ekonomicznym była rzeczywiście bardzo silną jednostką.

Okres transformacji (lata 90-te)

Początek lat dziewięćdziesiątych to okres wchodzenia banków spółdzielczych w wolny rynek finansowy. Stało się to na mocy ustawy z dnia 20 stycznia 1990 roku, która zlikwidowała centralne związki spółdzielcze, a tym samym wszelki nadzór nad działalnością banków spółdzielczych. Wolny rynek finansowy w skali całej gospodarki narodowej oznaczał wyzwolenie ogromnej ilości inicjatyw, powstanie nowych firm, różnych podmiotów gospodarczych, jednym słowem szeroko rozumianej przedsiębiorczości osób fizycznych i prawnych. Okres pełnej swobody i wolnego rynku, trwający do 1994 roku, został różnie wykorzystany przez banki spółdzielcze; jedne skutecznie asymilowały się do nowych warunków rynkowych, inne zaś tylko wegetowały, a część upadła na skutek złej gospodarki, jak również niekorzystnych decyzji kredytowych, podejmowanych przez ich kierownictwa. W tej sytuacji banki spółdzielcze, odczuwając brak wszelkiej pomocy i wręcz osamotnione, szukały możliwości zintegrowanego działania. Wszelkie inicjatywy zmierzające w tym kierunku trafiały na podatny grunt ze strony banków spółdzielczych. W roku 1991 powstały: Bank Unii Gospodarczej S.A. w Warszawie i Wielkopolski Bank Gospodarczy S.A. w Poznaniu, zaś w 1992 roku Gospodarczy Bank Południowo Zachodni we Wrocławiu. Banki te, jako wybitnie komercyjne, nie miały charakteru regionalnego i zrzeszały banki spółdzielcze różnych regionów kraju, najczęściej takie, które miały nie najlepsze doświadczenia we współpracy z Bankiem Gospodarki Żywnościowej. Jednocześnie organizatorzy zrzeszeń korzystali z pomocy finansowej w formie dotacji kapitałowej, zwiększającej ich środki własne, to jest udziały zadeklarowane przez akcjonariuszy, czyli banki spółdzielcze. Stworzyło to dogodniejsze warunki funkcjonowania na rynku finansowo-kredytowym. W roku 1992 Narodowy Bank Polski dokonał wstępnej oceny działalności banków spółdzielczych w skali całego kraju. NBP zwrócił uwagę przede wszystkim na niski stan kapitałów własnych. Dostrzeżono jednak pozytywy banków spółdzielczych tj. doskonale rozwinięta sieć placówek, niezła znajomość potencjalnych klientów i bardzo dobra orientacja w warunkach, w których bank się znajdował. Zaoferowano Bankom Spółdzielczym dwa warianty rozwoju. Wariant pierwszy dotyczył usamodzielnienia banków i zwiększenia przez nich funduszy własnych do poziomu 5 mln ECU. Wzrost funduszy własnych może nastąpić przez pozyskiwanie nowych udziałów i członków oraz przez fuzje z innymi bankami. Drugi wariant zakładał możliwość wspólnego działania z innymi bankami w strukturze zrzeszonej, w której udziałowcami są właśnie banki spółdzielcze. Na tle ogólnych zjawisk i procesów zachodzących

w polskiej spółdzielczości, Bank Spółdzielczy w Sanoku zyskał całkiem nowe możliwości rozwoju - i tę szansę wykorzystał. W 1992 roku Bank Spółdzielczy w Sanoku odłączył się od Banku Gospodarki Żywnościowej. Wraz z pięcioma innymi bankami spółdzielczymi był założycielem nowego banku zrzeszającego - Banku Unii Gospodarczej w Warszawie. Banki Spółdzielcze zrzeszone w Banku Unii Gospodarczej utworzyły Fundusz Gwarancyjny, który jest zabezpieczeniem dla banków spółdzielczych. W dniu 24 czerwca 1994 roku uchwalona została ustawa o restrukturyzacji BGŻ i banków spółdzielczych. Ustawę tą ironicznie nazwano "świętojańską", od dnia, w którym została podjęta. Zmiany te zapoczątkowały nowy okres w bogatej historii polskiej spółdzielczości bankowej. W 1996 roku kapitały własne banku wyniosły ok. 700 tys. euro. W kolejnych latach dzięki osiąganym dochodom, a także przyłączaniu następnych banków spółdzielczych w regionie środki szybko rosły. Duża rola przypadła Zarządowi banku, który posiadał większość uprawnień decyzyjnych. Od jego aktywności, umiejętności i zaangażowania zależało w dużej mierze powodzenie w działalności Banku. W wyniku wprowadzenia reformy bankowości powstała konkurencja między bankami. Oferta produktów bankowych, musi być na tyle atrakcyjna aby utrzymać dotychczasowych klientów i pozyskać nowych. Tego wszystkiego zarówno kadra kierownicza, jak i pracownicy musieli się nauczyć.

Bank obecnie (1997-2012)

W 1997 roku Rada Nadzorcza wspólnie z Zarządem Banku podjęła decyzję o połączeniu okolicznych banków spółdzielczych, nie mających szans na samodzielne sprostanie wymogom uchwały Komisji Nadzoru Bankowego, z Bankiem Spółdzielczym w Sanoku. Łączenie banków spółdzielczych odbywało się na podstawie obowiązujących przepisów prawnych. Polski system prawny przewiduje możliwości łączenia banków spółdzielczych w oparciu o przepisy ustawy z 16 września 1982r. "Prawo spółdzielcze" oraz w oparciu o przepisy ustawy z 29 sierpnia 1997 r. "Prawo bankowe". Tryb łączenia się banków określony w artykułach 96-102 Prawa bankowego przewidziany jest przed wszystkim dla tych banków, które osiągnęły wyniki finansowe wykazujące zysk netto, a ich pasywa nie są obciążone stratą z lat ubiegłych. Podejmowanie przez banki decyzji o łączeniu się było zadaniem trudnym i odpowiedzialnym, wymagającym wielu przemyśleń, konsultacji i zabiegów organizacyjnych. Należało się tutaj wyrzec własnej samodzielności, na rzecz jednego wspólnego Banku. Zdecydowana większość udziałowców rozumiała potrzebę wspólnego działania. Przed połączeniem Bank Spółdzielczy w Sanoku posiadał 6 placówek, z tego 4 filie oraz 2 punkty kasowe. Po połączeniu liczył 27 jednostek bankowych. Największy przyrost nastąpił na skutek przyłączenia oraz uruchomienia nowych placówek bankowych w latach:

1997 - Bank Spółdzielczy w Brzozowie, Bank Spółdzielczy w Dydni

1999 - Bank Spółdzielczy w Bratkówce, Bank Spółdzielczy w Domaradzu, Bank Spółdzielczy w Lesku, Bank Spółdzielczy w Zarszynie, Bank Spółdzielczy w Dukli

2000 - uruchomienie nowego Oddziału w Krośnie.

Z dniem 1 stycznia 2000 roku Bank Spółdzielczy w Sanoku po raz kolejny zmienił nazwę tym razem na Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Sanoku. W tym samym czasie zmieniliśmy zrzeszenie na Gospodarczy Bank Południowo - Zachodni we Wrocławiu, była to konsekwencja poszukiwania nowych możliwości rozwoju. Wraz z innymi bankami spółdzielczymi utworzyliśmy Fundusz Gwarancyjny. Taka dodatkowa forma zabezpieczenia występuje jedynie w naszym Zrzeszeniu i jest uzupełnieniem bezpieczeństwa gwarantowanego przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Rozwój banku spółdzielczego jest w dużym stopniu zależy od wsparcia jakie otrzymuje od banku zrzeszającego, który jest partnerem silnym, dobrze zorganizowanym, posiada doświadczoną i chętną do współpracy kadre. Podkarpacki Bank Spółdzielczy obecnie

prowadzi działalność na terenie województwa podkarpackiego poprzez sieć 78 placówek bankowych. PBS to bank uniwersalny z nowoczesną technologią informatyczną m.in. szeroką ofertą usług bankowości elektronicznej. Należy do czołówki polskich banków spółdzielczych, zarówno ze względu na rozmiary działalności, dynamikę rozwoju, różnorodność oferowanych produktów oraz wysoką jakość usług. Oferta produktowa nastawiona jest na obsługę klientów indywidualnych i małych i średnich przedsiębiorstw. Obejmuje ona pełen zakres usług bankowych: ROR, rachunki walutowe, lokaty, kredyty, karty płatnicze, ubezpieczenia oraz fundusze kapitałowe. Klienci mogą korzystać z ponad 3200 bankomatów, w których wybierać można pieniądze bez prowizji. Podkarpacki Bank Spółdzielczy jest laureatem wielu prestiżowych nagród.

Ad4. Podkarpackie Centrum Usługowo-Handlowe "PARTNER" Sp. z o.o

Podkarpackie Centrum Usługowo-Handlowe "PARTNER" Sp. z o.o. - jest spółką Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Działalność firmy to głównie pośrednictwo w udzielaniu kredytów gotówkowych i ratalnych. Jesteśmy również multiagencją ubezpieczeniową. Firma posiada w swojej ofercie produkty kilkunastu towarzystw ubezpieczeniowych: PZU, WARTA, INTERRISK, GENERALI, HESTIA, CONCORDIA, HDI ASEKURACJA, PTU, POCZTOWE, AMPLICO LIFE - dzięki czemu jest w stanie zaproponować klientom najkorzystniejsze dla nich rozwiązania.

We współpracy z BRE Leasing Sp. z o.o. firma oferuje usługi leasingowe.

Najnowsza nasza oferta firmy - to faktoring. Ponadto, w szerokim zakresie firma proponuje usługi konsultingowo-marketingowe. Wszystkie działania są podparte długoletnią praktyką pracowników i determinacją w działaniu.

Ad5. PGE Energia Odnawialna S.A. Oddział Zespół Elektrowni Wodnych Solina-Myczkowce w Solinie

Zespół Elektrowni Wodnych Solina-Myczkowce S.A. to zespół 2 elektrowni wodnych na sztucznych zbiornikach wodnych na rzece San w gminie Solina w województwie podkarpackim. Są to Elektrownia Solina i Elektrownia Myczkowce.

Historia

Budowę elektrowni wodnej w tym miejscu planowano już przed II wojną światową. Przeprowadzono wstępne badania geologiczne, jednak wojna pokrzyżowała te plany.

Powtórnie do budowy elektrowni przystąpiono po wojnie. Budowa zespołu elektrowni trwała 12 lat i składała się z dwóch etapów:

- budowa zapory ziemnej i Elektrowni Myczkowce w latach 1956-1960
- budowa zapory i Elektrowni Solina w latach 1961-1968

Elektrownię Myczkowce uruchomiono w 1961, Elektrownię Solina w 1968. Obiekty EW Solina i EW Myczkowce należą do spółki Polska Grupa Energetyczna - Energia Odnawialna S.A. (dawniej Elektrownie Szczytowo-Pompowe S.A.), poza zbiornikami wodnymi, które należą do spółki Zespół Elektrowni Wodnych Solina - Myczkowce S.A. W latach 2000-2003 zmodernizowano zaporę. Zwiększono moc elektrowni ze 136 MW do 200 MW, Wymieniono wirniki turbin, wał turbiny, hydrauliczno - mechaniczno-elektryczny regulator na elektroniczny pamięciowo programowalny regulator cyfrowy, oraz zmodernizowano generatory, zespoły regulacyjne. W części elektrycznej zmodernizowano generatory TZ klasyczne i odwracalne. Wymieniono jeszcze wiele innych aparatów, układów oraz transformatorów, zmniejszono liczbę przecieków w zaporze.

W skład Zespołu Elektrowni Wodnych Solina - Myczkowce wchodzi:

- zbiornik górny - Jezioro Solińskie

- Elektrownia Wodna Solina - szczytowo-pompowa z 4 turbozespołami typu Francisca o mocy zainstalowanej po modernizacji 200 MW i produkcji rocznej 112 GWh (2 turbiny rewersyjne pompujące wodę z jeziora Myczkowieckiego do Solińskiego)

- zbiornik dolny - Jezioro Myczkowieckie

- Elektrownia Wodna Myczkowce - przepływowo-wyrównawcza z 2 turbozespołami z turbinami typu Kaplana o łącznej mocy zainstalowanej 8,3 MW

Obie elektrownie wodne są ze sobą powiązane gospodarką wodną. Pojemność zbiornika w Myczkowcach pozwala na pracę elektrowni Solina z pełną mocą w ciągu 5-6 godzin.

PGE Energia Odnawialna S.A. Oddział ZEW Solina-Myczkowce w Solinie postrzega prowadzenie biznesu w sposób odpowiedzialny, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju – łącząc ekonomię i etykę oraz ekologię funkcjonowania. Celem strategii społecznej odpowiedzialności firmy jest systemowe podejście do potrzeb i problemów w jej społecznym otoczeniu oraz powiązanie realizowanych strategicznych celów biznesowych z kwestiami społecznymi.

Firma jest laureatem wielu nagród m.in. Lider Regionu 2013, za istotny wkład w rozwój województwa podkarpackiego.

Ad6. Przedsiębiorstwo Produkcyjne HERB Sp. z o.o. w Sanoku

Firma HERB powstała w 1992 roku. Jest producentem przewodów, części złącznych i końcówek przyłączeniowych. Produkowane wyroby spełniają oczekiwania klientów, z uwzględnieniem konkurencyjności cen, wymagań technicznych i jakości. Firma posiada certyfikowany System Zarządzania Jakością ISO 9001. Bogata oferta Firmy HERB Sp. z o.o. zawiera artykuły motoryzacyjne: okładziny hamulcowe, pasy klinowe, płyty gumowe, uszczelki oraz szeroką gamę węży przemysłowych, szybkozłączny i zaworów hydraulicznych. Towary dostarczane są własnym transportem oraz spedycją na terenie całego kraju.

Przedsiębiorstwo zatrudnia ponad 50 pracowników.

Ad7. Wojskowy Zespół Wypoczynkowy „Jawor” w Solinie

Ośrodek położony jest w jednym z najpiękniejszych zakątków Bieszczad na opadającym ku Zalewowi Solińskiemu południowym stoku góry Jawor na półwyspie o powierzchni 50 ha. Wspaniałe krajobrazy z widokiem na jezioro i wyższe partie gór, unikatowa przyroda z bogatą florą i fauną czyste środowisko, sprzyjający klimat, duża odległość od większych miast, możliwość uprawiania różnych form turystyki – wszystko to sprawia, że można naprawdę odpocząć.

Historia WZW „Jawor” bierze swój początek 25 października 1972 roku, od chwili rozpoczęcia budowy ośrodka wypoczynkowego w Solinie, którego uroczyste otwarcie nastąpiło 18 lipca 1979 roku. W pierwszej fazie działalności WZW „Jawor” był resortowym ośrodkiem Ministerstwa Obrony Narodowej. Obecnie z wypoczynku w obiektach korzystają czasowicze indywidualni i grupy zorganizowane. Do dyspozycji gości posiada 518 miejsc noclegowych o zróżnicowanym standardzie. Udostępniamy obiekty sportowe, przystań wodną ze sprzętem pływającym, port jachtowy, wyciąg narciarski. Organizuje również wycieczki krajowe i zagraniczne, rejsy statkiem, imprezy rozrywkowe. Są to jedne z wielu atrakcji jakie czekają na gości. Działalność ośrodka opiera się także na organizacji sympozjów i konferencji dla przedsiębiorstw z regionu Podkarpacia jak również reszty kraju. Z wieloma firmami współpracuje od wielu lat, wzajemnie pomnażając swoje osiągnięcia.

Ad8. Urząd Gminy Solina z siedzibą w Polańczyku

Gmina Solina utworzona została z dniem 1 lutego 1977 roku. Siedziba gminnych organów władzy i administracji państwowej mieściła się w Solinie, w obiekcie Zespołu Elektrowni Wodnych Solina-Myczkowce, usytuowanym na Osiedlu Eksploatacyjnym w Solinie.

W skład Gminy weszły wówczas: obszar znoszonej Gminy Wołkowyja, a ponadto z Gminy Olszanica obszary sołectw: Bóbrka, Bereźnica Niżna, Myczkowce, Solina i Zabrodzie, z Gminy Ustrzyki Dolne zaś obszary sołectw: Łobozew Dolny, Łobozew Górny, Daszówka, Sokole, Teleśnica Sanna i Teleśnica Oszwarowa. Obszary z terenu Gminy Ustrzyki Dolne przeszły jednak nie na długo, bowiem już z dniem 1 lipca 1981 roku włączone zostały ponownie do Gminy Ustrzyki Dolne. W marcu 1990 roku siedziba gminnych organów władzy i administracji państwowej przeniesiona została do nowo wybudowanego, dla potrzeb tych organów, budynku mieszczącego się w Polańczyku. W dniu 27 maja 1990 r. przywrócony został ustrój samorządowy w gminach. Prawo nadało polskim samorządom nie tylko samodzielność, także i niezależność. Przyjęta została wówczas generalna klauzula kompetencyjna, iż do zakresu działania władz lokalnych należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym nie zastrzeżone na rzecz innych organów. Takie określenie zakresu działania daje władzom lokalnym możliwość podejmowania działań innowacyjnych, stwarzających korzystne warunki rozwoju gminy.

Gmina Solina położona jest w województwie podkarpackim w centrum Bieszczad. Ponad 80% jej powierzchni zajmuje Wschodnio – Beskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu – tereny leśne, z unikatowymi okazami bieszczadzkiej przyrody. Wyjątkowego uroku tym terenom dodają rozlewające się szeroko wody zaporowych zbiorników wodnych – większego, solińskiego, zajmującego 21 km² i mieszczącego 500 mln m³ wody oraz mniejszego, myczkowieckiego, o powierzchni 2 km², który mieści blisko 11 mln m³ wody. Obydwa bieszczadzkie śródlądowe jeziora, o urozmaiconej linii brzegowej, wciśnięte między strome, wyrastające wprost z wody wzgórze z rozlicznymi zatokami i wyspami, tworzą malowniczy krajobraz. Zasilają je swymi wodami dwie czyste górskie rzeki – San i Solinka, ze swymi wieloma dopływami, które należą też do cennych walorów przyrodniczych terenów gminnych. 70 % powierzchni Gminy Solina zajmują lasy. Ich największe kompleksy znajdują się w południowej części terenów gminnych, na zboczach Lipowca, Kamienia, Tołstiej, Durnej, Berda, Wysokiego Horbu, Kiczery i innych szczytów, wznoszących się na wysokość prawie 750 m n.p.m. Są to głównie lasy bukowo-jodłowe, z domieszką szarej olchy, modrzewia, jawora, grabu i osiki. W gminie występuje klimat podgórski, z przewagą cech kontynentalnych, silnie bodźcowy, modyfikowany przez oddziaływanie Jeziora Solińskiego. Ocieplający wpływ zbiornika wodnego zaznacza się jesienią, a oziębiający na wiosnę. Panujący tu klimat cechuje się występowaniem bodźców klimatycznych o różnym natężeniu, od umiarkowanych do silnych – głównie w strefie brzegowej jeziora, częstym występowaniem mgieł (75 dni w roku) i silnych wiatrów (średnia roczna prędkość – 2,2 m/s).

Ad9. Starostwo Powiatowe w Sanoku

Zasiedlanie terenów dzisiejszego powiatu sanockiego rozpoczęło się jeszcze w okresie neolitu, co potwierdzają zabytki archeologiczne znajdowane na jego terenach. Z tych samych źródeł wiemy, że już w okresie wielkomorawskim istniała sieć osadnicza w tym również grody obronne. Pierwsze wzmianki pisane dotyczące powiatu można znaleźć w Latopisie Hipackim z 1150 r. i dotyczą złupienia Sanoka podczas najazdu węgierskiego. Aż do 1340 r. teren Ziemi Sanockiej jednostki administracyjnej

o większym zasięgu terytorialnym, niż obecny powiat sanocki pozostawał pod wpływami ruskimi. Istniejące źródła historyczne nie rozstrzygają kwestii, czy funkcjonowała tu odrębna jednostka administracyjna, co ze względu na położenie nadgraniczne Sanoka i bogate znaleziska archeologiczne z tego okresu stwarza pewne przesłanki dla takiej hipotezy.

Obecny powiat swoimi tradycjami sięga wieku XIV i XV, kiedy to po opanowaniu części Rusi Czerwonej w latach 1340 -1344 przez Kazimierza Wielkiego utworzono z niej Ziemię Sanocką i Przemyską. Jest wysoce prawdopodobne, że już za panowania Kazimierza Wielkiego ustalono strukturę powiatową wzmiankowanych Ziemi.

Źródła pośrednie potwierdzają jej istnienie pod rządami Ludwika Węgierskiego. W 1423 r. ostatecznie wprowadzono zasady polskiej administracji i ostatecznie rozpoczął funkcjonowanie powiat. Tradycyjnie siedzibą starosty ziemskiego, który pełnił równocześnie funkcję naczelnika powiatu był sanocki zamek. Powiat sanocki w Polsce przed rozbiorowej przechodził zmienne koleje losu, to powiększając się to zmniejszając, ale w żadnym momencie nie przestał istnieć.

Podobnie było w okresie rozbiorów pod panowaniem austriackim, kiedy Sanok zachował funkcję stolicy regionu. Mimo, że czasowo zlokalizowano siedzibę powiatu w Lesku. W okresie uzyskania przez Galicję autonomii w powiecie sanockim bardzo intensywnie rozwija się oświata, ruch spółdzielczy, a w Sanoku również wydawniczy.

Na przełomie wieków intensyfikują swoją działalność partie polityczne, powstaje Towarzystwo Gimnastyczne Sokół, które było inicjatorem różnorodnych przedsięwzięć jak budowa sali (dzisiejsze kino Pokój), czy usypanie kopca Adama Mickiewicza. I wojna światowa mocno doświadczyła powiat sanocki, czterokrotne przejście frontu wyrządziło ogromne zniszczenia.

W pierwszym roku niepodległości w powiecie miały miejsce zacięte walki polsko - ukraińskie. Naprzód o węzeł kolejowy w Zagórzcu następnie o wieś Komańczę. Od tego czasu narastała rywalizacja polsko - ukraińska przybierając różnorodne formy, poczynając od zakładania rywalizujących placówek kulturalnych jak np. muzea w Sanoku, a skończywszy na rywalizacji politycznej.

Dramatycznym finałem niepodległościowych aspiracji ukraińskich było przeprowadzenie w 1947 r. roku Akcji "Wisła" polegającej na wysiedleniu ludności, której wcześniej nie przesiedlono na teren ZSRR. Miało to daleko idące konsekwencje gospodarcze i społeczne rzutujące na sytuację obecną. Zasiadlanie wyludnionych terenów zaczęło się ponownie przez grupy ludności o wiele mniej liczne, niż przed przesiedleniami dopiero w połowie lat pięćdziesiątych. Po wyzwoleniu w 1944 r. w Sanoku powołano powiat obejmujący swoim zasięgiem Bieszczady, dopiero w 1949 r. zmniejszono go poprzez wydzielenie powiatu leskiego. Przygotowania do reformy administracyjnej, wprowadzającej w PRL 49 województw zamiast 17 stały się kresem istnienia powiatu sanockiego. Utworzono wtedy w Lesku najmniejszym ośrodku miejskim w regionie powiat bieszczadzki obejmujący dawne powiaty: sanocki, leski i ustrzycki. Sanok został wydzielonym miastem (tzw. na prawach powiatu) do którego na krótki czas przyłączono sąsiedni Zagórz. Mimo lepszego i prężniejszego rozwoju Sanoka w tym czasie stolicą nowego województwa stało się Krosno.

Jedną z przyczyn był prawdopodobnie brak rozbudowanej w terminie struktury powiatowej. Umieszczenie stolicy województwa w Krośnie i utrata statusu miasta powiatowego przyczyniło się to do spowolnienia tempa rozwoju nie tylko miasta w porównaniu do Krosna, ale i najbliższej okolicy.

Powołany obecnie powiat jest mniejszy, niż ten z przed 26-tu lat. Nie obejmuje np. swoim zasięgiem gminy Rymanów i zajmuje 1225 km². Aktualnie tworzy go 107 miejscowości w tym dwa miasta: Sanok i Zagórz. Wchodzą one w skład ośmiu gmin.

W powiecie żyje 96 619 mieszkańców i ich liczba w najbliższych latach powinna rosnać, ze względu na stosunkowo wysoki przyrost naturalny (w stosunku do średniej krajowej) i migracje zewnętrzna ludzi. W starostwie Powiatowym w Sanoku jest obecnie zatrudnione 120 osób.

Moduły/przedmioty kształcenia – załącznik 1

Plan studiów – załącznik 2

Opis sposobu sprawdzania efektów uczenia się w odniesieniu do modułów / przedmiotów:

Matryca wypełnienia kierunkowych efektów uczenia się przez efekty uczenia się dla modułów / przedmiotów – załącznik 3a

Sumaryczne wskaźniki ilościowe charakteryzujące program studiów

Rodzaj wskaźnika	W planie studiów stacjonarnych		W planie studiów niestacjonarnych	
	Liczba punktów ECTS	Udział % w stosunku do łącznej liczby punktów ECTS	Liczba punktów ECTS	Udział % w stosunku do łącznej liczby punktów ECTS
Liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studenta na zajęciach	Bez specj. – 90,8 Spec. eioh – 91,3 Spec. rp – 91,2	50,40% 50,70% 50,70%	Bez specj. – 69,1 Spec. eioh – 69,1 Spec. rp – 69,3	38,40% 38,40% 38,50%
Liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta na zajęciach o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych	Bez specj. – 105 Spec. eioh – 106 Spec. rp – 107	58,33% 58,89% 59,44%	Bez specj. – 105 Spec. eioh – 106 Spec. rp – 107	58,33% 58,89% 59,44%
Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów	4	2,22%	4	2,22%
Liczba punktów, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego	8	4,44%	8	4,44%
Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego	0	0%	0	0%
Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych na kierunku studiów o profilu praktycznym	32	17,78%	32	17,78%
Łączna liczba punktów ECTS z zajęć wybieralnych	54	30%	54	30%

Zasady prowadzenia procesu dyplomowania

Praca dyplomowa jest przygotowywana samodzielnie przez studenta pod kierunkiem promotora. Temat pracy zgodny z kierunkiem kształcenia powinien być ustalony nie później niż przed ukończeniem piątego semestru studiów. Treść merytoryczna pracy jest ustalana indywidualnie z promotorem pracy dyplomowej. Za pracą dyplomową może być uznana również praca, która powstała w ramach realizacji studenckiej praktyki zawodowej. Praca dyplomowa przed złożeniem podlega procedurze antyplagiatowej. Prace dyplomowe należy składać w Dziale Toku Studiów w terminie minimum 1 tygodnia przed wyznaczonym terminem obrony. Oceny pracy dyplomowej dokonują promotor oraz recenzent.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest:

- uzyskanie zaliczenia wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych w programie kształcenia i planie studiów;
- uzyskanie pozytywnych ocen z wszystkich egzaminów przewidzianych planem studiów;
- uzyskanie wymaganej do ukończenia studiów liczby punktów ECTS;
- uzyskanie pozytywnej oceny z pracy dyplomowej.

Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją, w skład której wchodzi: przewodniczący, promotor pracy i recenzent. Egzamin dyplomowy winien odbyć się w terminie nieprzekraczającym dwóch miesięcy od daty złożenia pracy dyplomowej. Egzamin może mieć charakter ustny lub pisemny. Na wniosek studenta egzamin dyplomowy może być egzaminem otwartym.

Egzamin sprawdza wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte w całym okresie studiów oraz umiejętność właściwego zintegrowania wiedzy uzyskanej w ramach różnych modułów kształcenia. Student odpowiada na zadane przed komisję trzy pytania, które komisja ocenia w części niejawniej egzaminu.

Szczegóły dotyczące zasad prowadzenia procesu dyplomowania określa regulamin studiów oraz procedura procesu dyplomowania.

Sporządził:

Sprawdził Koordynator ds. systemu ECTS

15.05.2019 r., dr inż. Ryszard Dziekan

15.05.2019 r., mgr Elżbieta Kruczek

.....
(data i podpis)

.....
(data i podpis)

Zatwierdził kierownik Zakładu Ekonomii

Zatwierdził Dyrektor Instytutu
Społeczno-Artystycznego

15.05.2019 r., dr inż. Ryszard Dziekan

15.05.2019 r., dr Piotr Frączyk

.....
(data i podpis)

.....
(data i podpis)

- Zatwierdzono Uchwałą Senatu nr 1/I/14 z dnia 30 stycznia 2014 roku w sprawie uchwalenia efektów kształcenia, programu kształcenia (w tym planu studiów) dla planowanego do uruchomienia w PWSZ im. Jana Grodka w Sanoku w roku akademickim 2014/2015 kierunku *ekonomia*.

- Zmieniono Uchwałą Senatu nr 56/IX/14 z dnia 22 września 2014 roku w sprawie wprowadzenia zmian w programie kształcenia dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2014/2015 dla kierunku *ekonomia*

- Nową specjalność wprowadzono Uchwałą Senatu nr 22/IV/15 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wyrażenia zgody na uruchomienie specjalności *ekonomika handlu i sprzedaży* na kierunku *ekonomia* od roku akademickiego 2015/2016

- Zmieniono Uchwałą Senatu nr 23/IV/15 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie uchwalenia efektów kształcenia, programów kształcenia, w tym planów studiów dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2015/2016 dla kierunku *ekonomia*, specjalność *ekonomika handlu i sprzedaży*.

- Zmieniono Uchwałą Senatu nr 101/XII/16 z dnia 22 grudnia 2016 roku w sprawie zatwierdzenia zmian w programach kształcenia, w tym w planach studiów dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2017/2018 dla kierunków: *edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, ekonomia, nowe media, reklama, kultura współczesna, pedagogika, praca socjalna (studia I stopnia), ratownictwo medyczne, gospodarka w ekosystemach rolnych i leśnych*.

- Nową specjalność wprowadzono Uchwałą Senatu nr 28/V/17 w sprawie wyrażenia zgody na uruchomienie specjalności *rachunkowość i podatki* na kierunku *ekonomia* od roku akademickiego 2017/2018.

- Zmiany wprowadzono Uchwałą Senatu nr 30/V/17 z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w programach kształcenia, w tym w planach studiów dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2017/2018 dla kierunków: edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, ekonomia, nowe media, reklama, kultura współczesna, pedagogika, praca socjalna, praca socjalna z elementami organizacji i zarządzania (studia II stopnia), pielęgniarstwo (studia I stopnia), pielęgniarstwo (studia II stopnia), ratownictwo medyczne, gospodarka w ekosystemach rolnych i leśnych, rolnictwo, mechanika i budowa maszyn.

- Zmiany wprowadzono Uchwałą Senatu nr 43/IX/18 z dnia 28 września 2018 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w programach kształcenia, w tym planach studiów dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2018/2019 dla kierunków: a) ekonomia, b) gospodarka w ekosystemach rolnych i leśnych.

- Zmiany wprowadzono Uchwałą Senatu nr 24/V/19 z dnia 15 maja 2019 r. w sprawie uchwalenia zmian w programach studiów dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020 dla kierunków: a) *ekonomia* – studia I stopnia, b) *praca socjalna* – studia I stopnia, c) *praca socjalna z elementami organizacji i zarządzania* – studia II stopnia, d) *gospodarka w ekosystemach rolnych i leśnych* – studia I stopnia, e) *gospodarka w ekosystemach rolnych i leśnych* – studia II stopnia, f) *mechanika i budowa maszyn* – studia I stopnia, g) *mechanika i budowa maszyn* – studia II stopnia.